

Samarpan Arts and Commerce College Sector 28, Gandhinagar

UGBcomSem-1

**CC-102 Human Resource Management
Online Class through Ms team**

September 10, 2020

8.00 am to 9.00 am

Dr. Lalita Solanki

Head of the Department of Commerce

GANDHINAGAR CHARITABLE TRUST
SAMARPAN ARTS AND COMMERCE COLLEGE
SECTOR-28, GANDHINAGAR

SILVER JUBILEE

Achieving... Excellence... Together...

One Desk Apart!

SOCIAL DISTANCING

CORONAVIRUS

ગુજરાત યુનિ.ના નવા અભ્યાસક્રમ મુજબ

પ્રથમ વર્ષ બી.કોમ. ● સિમેસ્ટર-1

માનવસાધન સંચાલન

Human Resources Management

Latest
Edition

*Choice of New Generation
for Brilliant Success...*

Kumar - King of Commerce...

કુમાર પ્રકાશન

અનુક્રમણિકા

ક્રમ

વિગત

પેજ.નં.

ક્રમ	વિગત	પેજ.નં.
યુનિટ - 1 1. માનવસાધન સંચાલન 1		
1.	માનવસાધન સંચાલનનો અર્થ અને લક્ષણો 1	1
2.	માનવસાધન સંચાલન અને કર્મચારી સંચાલન વચ્ચે તફાવત 3	3
3.	માનવસાધન સંચાલનના ઉદ્દેશો 4	4
4.	માનવસાધન સંચાલનનું કાર્યક્ષેત્ર 6	6
5.	માનવસાધન સંચાલનનું મહત્વ 10	10
6.	માનવસાધન મેનેજરની લાયકાતો અને ગુણો 12	12
7.	માનવસાધન સંચાલકની ભૂમિકાઓ 13	13
>	હેતુલક્ષી અભ્યાસ 15	15
>	અભ્યાસપ્રશ્નો 16	16
2. કંપનીક્ષેત્રે માનવસાધનોનું આયોજન 18		
1.	માનવસાધન આયોજનનો અર્થ અને લક્ષણો 18	18
2.	માનવસાધન આયોજનના હેતુઓ 20	20
3.	માનવસાધન આયોજનને અસરકરતાં પરિબલો 21	21
4.	માનવસાધન આયોજનની પ્રક્રિયા / તબક્કા 22	22
5.	માનવસાધન આયોજનનું મહત્વ (ફાયદા) 26	26
6.	માનવસાધન આયોજનની મર્યાદાઓ 27	27
>	હેતુલક્ષી અભ્યાસ 28	28
>	અભ્યાસપ્રશ્નો 29	29
યુનિટ - 2 1. ભરતી 30		
1.	ભરતીનો અર્થ અને વૈજ્ઞાનિક ભરતીનો ખ્યાલ ... 30	30
2.	કર્મચારી ભરતીના વિવિધ પ્રાપ્તિસ્થાનો 32	32
3.	કર્મચારીની પસંદગીની પ્રક્રિયા (વિધિ) 35	35
4.	ભરતી માટેની કસોટીઓ 38	38
5.	આધુનિક પસંદગીની પ્રક્રિયાના ફાયદા-મહત્વ 41	41
>	હેતુલક્ષી અભ્યાસ 42	42
>	અભ્યાસપ્રશ્નો 45	45
2. તાલીમ અને વિકાસ 46		
1.	તાલીમનો અર્થ અને જરૂરિયાત 46	46
2.	તાલીમના ઉદ્દેશો 48	48
3.	તાલીમની પ્રક્રિયા 49	49
4.	તાલીમના ફાયદા (મહત્વ) અને સૂચનો 51	51
5.	તાલીમની મર્યાદાઓ 52	52
6.	અધિકારીઓ (સંચાલકો)ના વિકાસનો અર્થ અને જરૂરિયાતો 53	53
7.	અધિકારીઓના વિકાસના હેતુઓ 55	55
8.	અધિકારીઓના વિકાસના ફાયદા (મહત્વ) 56	56
9.	તાલીમ અને વિકાસ વચ્ચે તફાવત 57	57
>	હેતુલક્ષી અભ્યાસ 58	58
>	અભ્યાસપ્રશ્નો 59	59
3. માનવસાધન વિકાસ 60		
1.	માનવસાધન વિકાસનો અર્થ અને લક્ષણો 60	60
2.	માનવસાધન વિકાસની જરૂરિયાત 61	61
3.	માનવસાધન વિકાસના કાર્યો 62	62
4.	માનવસાધન વિકાસની રીતો (પદ્ધતિઓ) 64	64
>	હેતુલક્ષી અભ્યાસ 66	66
>	અભ્યાસ પ્રશ્નો 67	67
યુનિટ - 3 1. કામગીરી મૂલ્યાંકન 68		
1.	કામગીરી મૂલ્યાંકન : અર્થ-હેતુઓ (મહત્વ) 68	68
2.	કામગીરી મૂલ્યાંકનકાર 70	70
3.	માનવસાધન હિસાબો 71	71
4.	મનોવૈજ્ઞાનિક મૂલ્યાંકન 72	72
5.	સંચાલકીય મૂલ્યાંકન 73	73
6.	મૂલ્યાંકનની મર્યાદાઓ 74	74
>	હેતુલક્ષી અભ્યાસ 76	76
>	અભ્યાસપ્રશ્નો 77	77

		78
2. બઢતી		
1. બઢતી : અર્થ અને કારણો (જરૂરિયાત)	78	3. સિનિયોરીટી અને કાર્યક્ષમતા પ્રમાણે બઢતીનો તુલનાત્મક અભ્યાસ
2. બઢતીના આધારો : સિનિયોરીટી અને કાર્યક્ષમતા	79	> હેતુલક્ષી અભ્યાસ
		> અભ્યાસપ્રશ્નો
		84
3. બદલી		
1. બદલી : અર્થ - કારણો	84	> હેતુલક્ષી અભ્યાસ
2. બદલીની અસરો	86	> અભ્યાસપ્રશ્નો
3. બદલી માટેના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો	87	
		90
4. અપકર્ષ		
1. અપકર્ષ : અર્થ અને કારણો (જરૂરિયાત)	90	> હેતુલક્ષી અભ્યાસ
2. અપકર્ષની અસરો	91	> અભ્યાસ પ્રશ્નો
3. અપકર્ષના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો	92	
		94
5. જુસ્સો		
1. જુસ્સો : અર્થ અને અસરકરતાં પરિબળો	94	4. ઊંચા જુસ્સામાં ફાળો આપતાં પરિબળો
2. નીચા જુસ્સાની નિશાનીઓ	95	5. ઔદ્યોગિક જુસ્સાનું મહત્વ
3. જુસ્સામાં ઘટાડો અટકાવવાના ઉપાયો (પગલાં)	96	> હેતુલક્ષી અભ્યાસ
		> અભ્યાસપ્રશ્નો

યુનિટ - 4 1. કાર્યરચના

		100
1. કાર્યરચના : અર્થ અને લક્ષણો	100	7. કાર્ય વિસ્તૃતીકરણ અને કાર્ય સમૃદ્ધિકરણ વચ્ચે તફાવત
2. કાર્યરચનાના ખ્યાલો / અભિગમો	102	
3. કાર્યરચનાને અસરકરતાં પરિબળો	104	8. કાર્યરચનાનું મહત્વ
4. કાર્ય ફેરબદલી	105	> હેતુલક્ષી અભ્યાસ
5. કાર્ય વિસ્તૃતીકરણ	107	> અભ્યાસપ્રશ્નો
6. કાર્ય સમૃદ્ધિકરણ	109	

2. કાર્યજીવનની ગુણવત્તા

		116
1. કાર્યજીવનની ગુણવત્તા : અર્થ અને લક્ષણો	116	5. કાર્યજીવનની ગુણવત્તાની મર્યાદાઓ
2. કાર્યજીવનની ગુણવત્તા માટેની શરતો (ઘટકો)	117	6. કાર્યજીવનની ગુણવત્તા સુધારવાની વ્યૂહરચના કે કાર્યક્રમો
3. કાર્યજીવનની ગુણવત્તા સુધારવાના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો	119	7. માનવસાધનોનું સંચાલન અને કાર્યજીવનની ગુણવત્તા
4. કાર્યજીવનની ગુણવત્તાના ફાયદા	121	> હેતુલક્ષી અભ્યાસ
		> અભ્યાસ પ્રશ્નો

3. ગુણવત્તા વર્તુળો

		129
1. ગુણવત્તા વર્તુળ : અર્થ અને લક્ષણો	129	5. ગુણવત્તા વર્તુળની મર્યાદાઓ
2. ગુણવત્તા વર્તુળના ઉદ્દેશો	131	> હેતુલક્ષી અભ્યાસ
3. ગુણવત્તા વર્તુળનું વ્યવસ્થાતંત્રીય માળખું	133	> અભ્યાસપ્રશ્નો
4. ગુણવત્તા વર્તુળના ફાયદા (મહત્વ)	134	> યુનિ. પ્રશ્નપત્ર

યુનિટ - 1

1. માનવસાધન સંચાલન
2. કંપનીક્ષેત્રે માનવસાધનોનું આયોજન

1

માનવસાધન સંચાલન [Human Resource Management]

“સંચાલનની અન્ય શાખાઓની સફળતાનો આધાર માનવસાધન સંચાલન પર છે”.
“અસરકારક માનવસાધન સંચાલન ઉદ્યોગ, સમાજ અને રાષ્ટ્રના વિકાસ માટેની પૂર્વશરત છે”

પ્રકરણની રૂપરેખા

1. માનવસાધન સંચાલનનો અર્થ અને લક્ષણો
2. માનવસાધન સંચાલન અને કર્મચારી સંચાલન વચ્ચે તફાવત
3. માનવસાધન સંચાલનના ઉદ્દેશો
4. માનવસાધન સંચાલનનું કાર્યક્ષેત્ર
5. માનવસાધન સંચાલનનું મહત્વ
6. માનવસાધન મેનેજરની લાયકાતો અને ગુણો
7. માનવસાધન સંચાલકની ભૂમિકાઓ
 - હેતુલક્ષી અભ્યાસ
 - અભ્યાસપ્રશ્નો

मानवसाधन संयादन

युनलर-1

येडर 1. मानव साधन संयादन

Today's Learning Points

1. માનવસાધન સંચાલનનો અર્થ
2. માનવસાધન સંચાલનના લક્ષણો

1. માનવસાધન સંચાલનનો અર્થ

ગિબ્સન

“માનવસંસાધન સંચાલન એ વ્યવસ્થાતંત્રના ઉદ્દેશો સિધ્ધ કરવા માટે માનવસાધનો મેળવવા, પુનઃ સ્થાપિત કરવા, બદલી કરવા, વિકસાવવા અને વ્યવસ્થાતંત્રમાં તેનો યોગ્ય ઉપયોગ કરવાની પ્રક્રિયા છે.”

2. માનવસાધન સંચાલનના લક્ષણો

1. સંચાલનની એક શાખા
2. સાર્વત્રિક પ્રવૃત્તિ
3. વિસ્તૃત ખ્યાલ
4. પરિવર્તનશીલ ખ્યાલ
5. વિકાસ અને વૃદ્ધિનો ઉદ્દેશ
6. કર્મચારીની પ્રાપ્તિ અને જાળવણી સાથે સંબંધ
7. કર્મચારીને સંતોષ આપવાની પ્રવૃત્તિ
8. મજૂરસંઘોની પ્રવૃત્તિનો સમાવેશ
9. કાયદાની જરૂરિયાત

